

ความครบถ้วนและความถูกต้องของการรายงานโรคที่ต้องเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา ปี พ.ศ. 2558

ระบบเฝ้าระวังโรคโดยการรายงานผู้ป่วย ที่มารับบริการจากสถานบริการสุขภาพทั้งภาครัฐและเอกชน ด้วยบัตรรายงาน 506 มีการดำเนินการทุกระดับทั่วประเทศ โดยมีสำนักงานระบาดวิทยา เป็นศูนย์กลางของการเฝ้าระวัง ศูนย์ข้อมูลทางระบาดวิทยา มีหน้าที่รับผิดชอบพัฒนาและบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศการเฝ้าระวังโรค ให้มีคุณภาพซึ่งขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการดังกล่าว คือ การตรวจสอบคุณภาพข้อมูล โดยใช้โปรแกรม 506 ตรวจสอบความซ้ำซ้อนและความไม่ถูกต้องของตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

- ตรวจสอบความซ้ำซ้อนของข้อมูล เป็นการตรวจสอบข้อมูลจากตัวแปร ชื่อ - นามสกุล รหัสโรค อายุ เพศ ที่อยู่ หากพบความซ้ำซ้อนกันจะต้องทำการตัดข้อมูลผู้ป่วยรายที่มีคุณภาพดีกว่าออก

- ตรวจสอบโรคที่มีการรายงานผิดพลาด หรือโรคที่ไม่อยู่ในระบบรายงานเฝ้าระวังโรค เป็นการตรวจสอบรหัสโรคที่รายงานตามระบบเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา (รง.506) ซึ่งปัจจุบันได้มีการทบทวนรหัสโรค ที่ต้องรายงานไว้ 67 รหัสโรค และตรวจสอบรหัสโรคที่รายงานผิดพลาด ได้แก่ รหัสโรค 00 , 99 นอกจากนี้ ยังต้องตรวจสอบโรคที่ไม่พบแล้วในประเทศไทย เช่น รหัสโรค 20 (โปลิโอ) หากมีรายงานเข้ามาจะต้องตรวจสอบและแจ้งกลับไปยังสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อยืนยันความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง

- ตรวจสอบความถูกต้องของตัวแปร ได้แก่ การตรวจสอบการบันทึกข้อมูล เช่น ไม่ได้บันทึกหรือบันทึกเกินค่าที่กำหนด เช่น เพศ กำหนดให้ 1 เท่ากับ เพศชาย 2 เท่ากับ เพศหญิง ถ้าบันทึกข้อมูลเป็นค่าอื่น เช่น 3 ถือว่าบันทึกผิดพลาด หรือถ้าสถานที่รักษาไม่ได้ระบุหรือใส่เป็น 00 ต้องตรวจสอบ เป็นต้น ซึ่งการแก้ไขสำนักงานระบาดวิทยาจะแจ้งกลับไปยังสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อตรวจสอบแก้ไข

- ตรวจสอบความเป็นเหตุเป็นผลของการรายงานบางโรค เช่น การรายงานผู้ป่วยกลืนเนื้องอกพบตอนป่วยเป็นแบบเฉียบพลัน ควรรายงานเฉพาะผู้ป่วยที่อายุต่ำกว่า 15 ปี หากผู้ป่วยมีอายุเกินจะต้องตรวจสอบยืนยันกับผู้รายงาน

ความครบถ้วนของการรายงานโรคที่ต้องเฝ้าระวัง

ในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) สำนักงานระบาดวิทยา ได้รับรายงานข้อมูลผู้ป่วยที่ต้องเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา (รายงาน 506) 67 รหัสโรครวม 2,486,275 รายงาน จำแนกรายงานผู้ป่วยตามสถานที่รับรักษา พบว่า มีรายงานจากโรงพยาบาลชุมชนมากที่สุด 1,253,876 รายงาน ร้อยละ 50.43 รองลงมา คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 465,478 รายงาน (18.72) โรงพยาบาลทั่วไป 370,878 รายงาน (14.92) โรงพยาบาลศูนย์ 211,093 รายงาน (8.49) คลินิกและโรงพยาบาลเอกชน 178,450 รายงาน (7.18) คลินิกทางราชการ 6,415 รายงาน (0.25) และโรงพยาบาลในเขตกรุงเทพฯ 85 รายงาน (0.01) โดยเป็นการรายงานผู้ป่วยนอก 2,137,755 ราย ร้อยละ 85.98 และผู้ป่วยใน 348,520 ราย (14.02)

ความครบถ้วนของการส่งรายงานรายสัปดาห์จากแต่ละจังหวัดทั่วประเทศ พบว่า จังหวัดที่มีความครบถ้วนของการส่งรายงานรายสัปดาห์ครบถ้วนทั้ง 52 สัปดาห์ มี 18 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ ลำปาง แพร่ น่าน เชียงราย นครสวรรค์ อุทัยธานี พิจิตร เพชรบูรณ์ อ่างทอง ชัยนาท สมุทรสงคราม อำนาจเจริญ อุดรธานี ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ สกลนคร และนครพนม เปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2557 มีจังหวัดที่ส่งรายงานรายสัปดาห์ครบถ้วน 16 จังหวัด

ความครบถ้วนของการรายงานรายสัปดาห์ รายจังหวัด เมื่อคิดเป็นร้อยละของความครบถ้วน พบว่าจังหวัดที่ส่งรายงานรายสัปดาห์ได้ตามเกณฑ์ ร้อยละ 81 ขึ้นไป (42 - 52 สัปดาห์) มี 63 จังหวัด ร้อยละ 61 - 80 (32 - 41 สัปดาห์) มี 11 จังหวัด และต่ำกว่าร้อยละ 60 (น้อยกว่า 32 สัปดาห์) มี 3 จังหวัด

ความครบถ้วนของการส่งรายงานรายสัปดาห์ ปี พ.ศ. 2558 มีจำนวนจังหวัดที่ส่งรายงานครบถ้วนทุกสัปดาห์มากกว่าปี พ.ศ. 2557 จำนวน 2 จังหวัด (ตารางที่ 1) จังหวัดที่มีความครบถ้วนของรายงานรายสัปดาห์ไม่ถึงร้อยละ 80 ควรประเมินเพื่อหาสาเหตุของการไม่สามารถส่งรายงานได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งอาจเกิดจากไม่ได้รับรายงานจากศูนย์ระบาดวิทยาอำเภอ หรือเกิดจากปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ผู้จัดทำรายงานโรค สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ควรมีการตรวจสอบและประเมินผล ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

Table 1 Number of reports and completeness of weekly report, report 506 by province, Thailand, 2014 - 2015

Province	Number of reports in 2015	Completeness of weekly report (weeks)	
		2014 (total 52 wks)	2015 (total 52 wks)
Amnat Charoen	20874	52	52
Ang Thong	11534	43	52
Chai Nat	6483	42	52
Chiang Mai	108503	49	52
Chiang Rai	82285	52	52
Kalasin	24452	50	52
Lampang	35415	49	52
Nakhon Phanom	29955	52	52
Nakhon Sawan	49888	49	52
Nan	22325	52	52
Phetchabun	25180	52	52
Phichit	17382	49	52
Phrae	14262	51	52
Roi Et	52799	51	52
Sakon Nakhon	31230	52	52
Samut Songkhram	7757	43	52
Udon Thani	46615	52	52
Uthai Thani	11915	52	52
Chumphon	13980	49	51
Kamphaeng Phet	30204	52	51
Khon Kaen	74895	52	51
Mukdahan	15517	49	51
Saraburi	22066	52	51
Si Sa Ket	95101	51	51
Tak	34362	49	51
Bangkok	129255	50	50
Loei	30117	50	50
Nong Khai	21874	49	50
Phayao	23188	50	50
Phitsanulok	31329	51	50
Rayong	38806	43	50
Yasothon	26977	47	50
Bungkan	11540	49	49
Chachoengsao	41601	41	49
Lamphun	12945	49	49
Maha Sarakham	58342	47	49
Nakhon Pathom	33526	45	49
Sukhothai	13780	50	49
Surat Thani	45510	47	49
Yala	6611	47	49
Chaiyaphum	47742	40	48
Nakhon Nayok	8889	41	48

Province	Number of reports in 2015	Completeness of weekly report (weeks)	
		2014 (total 52 wks)	2015 (total 52 wks)
Narathiwat	22410	51	48
Nong Bua Lam Phu	16568	50	48
Sa Kaeo	11869	43	48
Phuket	23010	51	47
Ubon Ratchathani	114855	43	47
Nakhon Ratchasima	83291	45	46
Phetchaburi	21616	52	46
Songkhla	29735	51	46
Mae Hong Son	24681	43	45
Samut Sakhon	16603	47	45
Trang	16133	40	45
Pattani	12731	47	45
Buri Ram	81203	44	44
Chanthaburi	26207	49	44
Phatthalung	17811	46	44
Prachin Buri	38054	48	44
Nakhon Si Thammarat	47303	41	43
Ratchaburi	24258	52	43
P.Nakhon S.Ayutthaya	35902	39	42
Phangnga	15652	40	42
Ranong	5591	39	42
Lop Buri	38477	51	41
Nonthaburi	23339	43	41
Prachuap Khiri Khan	17245	52	41
Uttaradit	13731	48	41
Pathum Thani	32809	43	40
Trat	11970	38	37
Krabi	19693	35	37
Chon Buri	32506	45	36
Samut Prakan	31966	47	36
Sing Buri	8558	44	35
Kanchanaburi	21298	47	34
Suphan Buri	24672	35	32
Surin	50067	40	31
Satun	7450	36	18

ผู้เรียบเรียง

สมาน สยมภูจินันท์

พัชรี ศรีหมอก

บรรณาธิการวิชาการ

ดร.นพ.ยงเจือ เหล่าศิริถาวร

